

Slovenski dom

Štev. 268

V Ljubljani, v ponedeljek, 23. novembra 1942-XXI

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 911

Italijanska letala napadla pristanišče La Valette

Italijansko uradno vojno poročilo št. 911 pravi:

Na cirenajškem bojišču so slabe vremenske razmere ovirale delovanje ogledniških oddelkov na obeh straneh.

Britanski letalski napadi na Tripolis so povzročili le omejeno škodo; nekaj mrtvih in ranjenih je bilo med libijskim prebivalstvom.

Italijanski letalski oddelki so uspešno bombardirali pristanišče La Valette.

Nemška bojna letala so uspešno napadala letališča v francoski S. v. Afriki, ki jih je nasprotnik zasedel in pri tem zažgala na tleh več letal.

V vodah severno od Philippeville je neka italijanska podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Albertha Longhija torpedirala in potopila parnik velike tonaže, ki je pripadal močno zaščitni ladijski spremstvu.

Uspešni nemški nastopi na raznih krajih kavkaškega bojišča

Južno od Stalingrada in ob Donu hudi boji, ki so Sovjetom zadali močne izgube — Letalski napadi na alžirsko obalo, pristanišči Bougie in Philippeville

Hitlerjev glavni stan, 23. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na ozemlju pri Nalčiku so nemške in romunske čete v uspešnih napadalnih bojih v gorovju zaplenile več sovjetskih vozil in vojnega orožja. Dve sovjetski skupini sta bili ob Tereku obkoljeni in uničeni. Nemški napad na sovjetske bojeve postojanke je povzročil Sovjetom velike izgube.

Na prostoru južno od Stalingrada in v velikem Donem loku se ogorčeni obrambni boji nadaljujejo. V protinapadu so nemške in romunske čete zajele 600 ujetnikov in uničile 25 oklepnih vozil. Nadaljnjih 36 sovjetskih oklepnih vozil je 20. in 21. novembra uničila neka nemška oklepna divizija. Nemške in romunske letalske sile so podpirale nemške čete in so v zaporednih napadih na oklepne oddelke, pehoto, oskrbovalna središča in prevozne kolone povzročile Sovjetom velike izgube.

V Stalingradu so bile v napadalnih nastopih

zavzete nadaljnje močno izgrajene postojanke, na drugem mestu je bil odbit sovjetski sunek.

Pri Voronežu je bil uničen močan sovjetski napadalni oddelk.

Krajinski sovjetski napadi jugovzhodno od Ilmenskega jezera so se v srditih bojih ponesrečili.

Poskusi prekoračenja Neve so se izjalovili ob ostrem ognju nemškega topništva.

Sturmglavci so nadaljevali napade proti marmanski železnici.

V Cirenajki živahno obojestransko udejstvovalje ogledniški oddelki. Nemški premiki potekajo po načrtu.

Bojna letala so podnevi in ponoči bombardirala letališča na alžirski obali in pristanišči Bougie ter Philippeville.

Neka nemška podmornica je v Sredozemskem morju dosegla tri torpedne zadetke na skupino oklepnih, ki je bila zavarovana z nosilko letal in več križarkami. Ista podmornica je iz neke ladijske spremelje torpedirala dve tovorni ladji in en rušilec.

Laval v dolgem radijskem govoru branil svojo politiko

Vichy, 23. nov. s. Predsednik francoskega ministrskega sveta je imel po radiu daljši govor, iz katerega povzamemo naslednje misli:

»V mojem javnem udeleževanju je bilo že več težkih trenutkov, ko je bila usoda Francije v nevarnosti. V takih urah sem vedno prišel do oblasti. Take so bile tudi okoliščine, ko sem se obrnil na vas že 20. aprila. Poslej so se dogodki kar prehiteli in naš položaj je danes obupen. Maršal je razširil svojo oblast ter mi naložil breme, ki je najtežje, kar so jih kdaj nosile človeške rame. Jaz sem v poslednjih dneh živel v maršalovi bližini, zato vem, s kako čudovito trdnostjo prenaša udarce, ki jih zadajajo Franciji. V njem so posebej neizmerno nemilostne vrline, na katere bo morala Francija računati za svoj prerod.«

Dejal je, da Francija ni več Francija, če nima svojega imperija. Zdaj so ji ga ugrabili zavzezniki, ki sicer obljubljajo, da ga bodo vrnili. Toda njihovi sebičnosti in trdosrčnosti ne gre verovati. Mlada Japonska je Angliji vzela obširne zakladnice surovin. Zato so se Angleži in Amerikanci spravili na naš imperij, da bi tako krili svoje nenadomestljive izgube. Pozval je Francoze, naj se ne dajo slepiti po londonski in bostonski radijski propagandi, ki zasleduje le nasprotnikove koristi.

Bil sem proti vojni. Tisti, ki so jo napovedali, so bili pravi norci. Se v mirni dobi bi morali organizirati Evropo. Preden je zbruhnil vojni vihar, sem bil za sporazum z Nemčijo in l. 1935 sem sklenil pogodbo z Italijo. A ves čas so vas varali, ko so nastopali proti fašizmu ter vam govorili, da Francija ni osamljena. Bil sem vedno za mir, bil sem tudi za mir z Ameriko. A nekaj dni, preden sem prevzel oblast, je gospod Roosevelt dejal, da so zaradi moje navzočnosti vladni odnosi med obema državama hudo prizadeti. Amerikemu poslaniku Leahyju sem dal nekaj važnih izjav ter ga opozoril na gonjo ameriškega radia in tiska, ki je bila naperjena proti meni. Povedal sem mu, da skušajo francoski izseljenci in judje v Ameriki podžigati javno mnenje zoper nas.

Naj pride kar koli, nikdar ne bom govoril ali storil česa takega, kar bi bilo proti naši deželi. V korist Francije in bodočega miru je, da se skušamo pomiriti z Nemčijo ter rešiti našo deželo in imperij. Sporazum z Nemčijo jamči za mir v Evropi. Zato delamo docela neodvisni v tem smislu. Čeprav je Nemčija v vojni z Ameriko, ni nikdar ničesar zahtevala, kar bi moglo ovirati redne odnose med Francijo in Ameriko. Prepričan sem, da bo Nemčija zmagala, a tako politiko bi vodil tudi, če bi morala biti premagana. Od kar je Nemčija v boju proti boljševizmu, imamo še več razlogov, da korakamo po začetni poti. Poraz Nemčije bi pomenil komunizem po vsej Evropi.

Amerikemu poslaniku sem pozneje tudi posredno odgovoril Angliji za našo narodno nesrečo ter mu prikazal izdajstvo nekaterih Francozov, ki so se uprli proti domovini. De Gaulle se

je z angleško pomočjo polastil nekaterih kolonij. V Ameriki so se nekateri spravevali, če bomo kaj ukrenili, da bi spet dobili izgubljeno lastnino. Naj vedo, da bi Francija zgrabila De Gaullea za goltače, če bi mogla, toda mi nimamo sredstev za to. V Ameriki me imajo za »fašist«, Ljubim svobodo, toda nikdar več ne bom sprejel parlamentarne demokracije, ki nam je toliko škodovala. Branim Francijo in tej nalogi sem vedno ostal zvest. Naša vlada ni nikdar storila česa takega, kar bi opravičevalo ameriško sovražno politiko naproti nam. A ko je napadel severno Afriko, se je Roosevelt spustil v vojaško dejanje, ki ga ni več mogoče popraviti; čeprav smo mi storili vse, da bi se mu ognili. Roosevelt je s podkupovanjem in propagando oslabil našo obrambo. Se včeraj je maršal vsem dal povelje, naj se povsod borijo in uprejo Anglosaksonem. Francija se ne vda in prišel bo dan, ko bo francoska zastava spet sama vihrala nad Alžirom.

V Franciji se zbirajo mladi prostovoljci, ki hočejo braniti francoski imperij ter se osvetiti za krivice. Francija se bo nacionalno prerodila in spet zaživevala v novi sili. Nečemo, da bi vesoljni boljševizem, ta najbolj strašna grožnja, ki je kdaj pretela človeštvo, ugasnil luč francoske omike za vedno.

Japonska mornarica je obdržala svojo premoč na južnem Pacifiku

Tokio, 23. novembra. s. Japonski tisk poudarja uradno sporočilo o bitki pri Salomonskem otočju in pravi, da je tretja bitka po svoji silovitosti presegala obe prejšnji. 12. novembra se japonska letala zagledala veliko ameriško epemljavo, ki je prihajala od juga, in jo takoj uspešno napadla. Dve križarki, od katerih je bila ena nove vrste, sta bili potopljeni, tri prevozne ladje pa težko poškodovane. Ko je nastopila noč, so posegle v borbo tudi japonske bojne ladje, se nasprotniku zelo približale in olajšale delo nočnim letalom, ki so potopila 4 križarke, poškodovale pa okrog 10 enot. Listi pravijo, da so se ta can privikrat pojavile nove vrste ameriških križark, ki so jih začeli graditi na spomlad 1940. Te ladje so oborožene z 9 topovi po 150 mm, imajo po 6 torpednih ceví po 500 mm in dosežejo brzino 33 vozlov. Navzlic navzočnosti nasprotnikovih sil je japonska mornarica odločno izvedla izkrcanje čet na Guadalcanarju. Spremljala je srečno dovršila svoje delo, toda ameriška mornarica je v noči na 14. november začela z napadom na japonsko mornarico. To je bila prva bitka med obema mornaricama. Slaba vidljivost pa ni mogla preprečiti, da ne bi ugotovili, da se je ameriška mornarica zbrala okrog dveh bojnih ladij po 35.000 ton. Ko so prispele do prave

Važna vladna seja pod Ducejevim predsedstvom

Vrsta sklopov, ki se nanašajo na številna področja državne uprave

Načrti dekreta o preureditvi nacionalnega sveta za raziskovanja. Čeprav novi ukrep bistveno ne spreminja nalog in dolžnosti navedenega nacionalnega sveta, vendar spreminja obstoječe določbe glede raznih organov tega sveta, njih sestave in njih poslovanja ter disciplinira kader osebja.

Na predlog zunanjega ministra: osnutek dekreta glede izvršitve dogovora s končnim protokolom o povrnitvi vojne škode, ki je bil podpisan v Rimu med Italijo in Nemčijo dne 26. oktobra 1942-XX.

Notranje ministrstvo: Na predlog Duceja, notranjega ministra: osnutek Kr. ukaza, po katerem se starostna meja, določena po obstoječih predpisih za podeljevanje poročnih nagrad državnim uslužbenecem, dvigne glede onih, ki pripadajo ali so pripadali mobiliziranim oddelkom in oddelkom v operacijah, in sicer za toliko kolikor časa so prebili na operacijskem področju.

Na predlog Duceja je ministrski svet odobril osnutek Kr. ukaza, ki vsebuje določbe o pravnem položaju in o materialnem postopanju z državnimi delavskimi nastavljenici. Ta ukrep organizirano vzporeja obstoječe predpise na tem področju, izpolnjuje jih in spravlja jih v sklad z načeli, ki so se uveljavila v zasebnih odnosih, zlasti v pogledu podporne akcije. Tako so sedaj razni ukrepi režima v korist delojemalcev na splošno uskonjeni tudi v korist državnim delavcem, ki bodo po tem ukrepu razdeljeni v dve veliki kategoriji: delavci, ki so uvrščeni v kader, in delavci, ki niso uvrščeni v kader. V prvo kategorijo bodo vključeni sedanji stalni delavci in stalni pooblaščenca za razna dela, v drugo kategorijo pa začasni delavci in delavci z dnevno plačo ter začasni pooblaščenca.

Na predlog ministra za finance: osnutek zakona, ki naj vzporedi in dopolni obstoječe predpise o ustanovitvi, pristojnosti in poslovanju ocenjalnih komisij v zvezi z novimi nalogami, ki izhajajo iz uvedbe novega gradbenega katastra v mestih.

Mornarica: Na predlog Duceja, mornariškega ministra: osnutek Kr. ukaza, ki vsebuje določbe in programe za izvedbo izrednih natečajev pri zboru pristaniških poveljstev, ter osnutek Kr. ukaza, ki odobri novi statut Kr. pomorske akademije.

Narodna vzgoja: Na predlog ministra narodne vzgoje: osnutek zakona, ki daje ministrstvu narodne vzgoje pravico, da lahko omeji vpisovanje na vsenčilisce za časa trajanja vojne in še eno leto po njej. Glede na znatno povečanje dijakov, katerih število je zadnji dve leti že doseglo vznemirljivo mejo zaradi ne lahke zaposlitve novih diplomirancev, je namen tega ukrepa, da se zaustavi nov pritok dijaštva v skladu z dejanskimi potrebami različnih vrst študija.

Javna dela: Na predlog ministra za javna dela: osnutek zakona, ki podaljšuje roke, določene za izvedbo vodovodnih in električnih naprav na Siciliji in Sardiniji.

Poljedelstvo in gozdarstvo: Na predlog ministra za poljedelstvo in gozdove: osnutek ukrepa, s katerim se določajo predpise v korist kreditov, ki jih zaprosi nacionalno združenje pokrajinskih zadrug mesarjev ter poljedelskih ustanov in njih zveze za operacije, ki so v zvezi s pobiranjem nekaterih pridelkov podvrženi disciplini obvezne oddaje. Navedene predpise se, kakor že pri oddaji žitaric, nanašajo na dobavljene pridelke in je njihov namen ta, da preprečijo, da bi omenjene kredite bremenile prehude obresti.

Osnutek zakona za podaljšanje davčnih olajšav, priznanih s Kr. ukazom zakonom z dne 5. septembra 1938-XVI št. 1503 o obdavčenju stalnih kolonij v Veliternu.

Promet: Na predlog prometnega ministra: osnutek zakona, ki izenčuje bojovniški položaj trgovskih mornarjev z vojniki Oboroženih sil na operacijskem področju, zlasti v pogledu moralnega priznanja žrtve na tem področju bojev, medtem ko je za gospodarsko pomoč bilo že primerno poskrbljeno.

Osnutek Kr. ukaza, s katerim se razširijo na brzojavno osebje določbe, vsebovane v Kr. ukazu z dne 6. januarja 1942-XX, št. 27, ki vsebuje ukrepe v korist pod orožje vpoklicanih ter glede sprejemanja v državno upravo in glede napredovanja državnega osebja.

Osnutek Kr. ukaza, ki priznava pri poslovanju železnice Mondovi Vilanova-Cave della Rocchetta nadomestno prevzemništvo sedanji prevzemnici družbi FERT, družbi pokrajinskih električnih in tramvajskih prog. Ta družba bo smela uvesti znatna izboljšanja v poslovanje navedene proge z izvedbo elektrifikacije, ki jo bo navedena družba izvršila brez državne podpore.

Osnutek Kr. ukaza, ki odobruje listino v prenehanju prevzemniške funkcije železnice Poggibonsi-Colle Val d'Elsa. Poslovanje na tej progi, ki ga je prevzemnica opustila v aprilu 1934 zaradi finančnih težav, se sedaj uradno prevzame tako, da država v celoti razpolaga z navedeno progo.

Korporacije: Na predlog ministra za korporacije: osnutek zakona o razširjenju na podjetje italijanskih kovinskih rudnin (AMMI), davčnih olajšav, ki jih predvideva Kr. ukaz v zakonu z dne 5. marca 1942-XX, št. 192, ki vsebuje davčne ukrepe v pogledu združevanja, zbiranja in sprememb družb. Namen ukrepa je, da se olajša pri tem podjetju osredotočenje družb pri katerih ima podjetje vse akcijski kapital.

Ministrski svet se je zaključil ob 13. Prihodnja seja bo 16. januarja 1943-XXI, ko bo odobren proračun za finančno leto 1943-44.

Pri preosnovi angleške vlade je Cripps izpadel iz ožjega vojne kabineta

Rim, 23. novembra. s. V Londonu so uradno objavili, da je Stafford Cripps zapustil britanski vojni kabinet, na njegovo mesto pa je prišel Morrison, ki ohrani še naprej mesto ministra za notranje zadeve in za javno varnost. Cripps je bil imenovan za ministra letalske izdelave. Izjavil je, da ne bo več sodeloval v vojnem kabinetu, ker bo imel na svojem novem mestu veliko opravka s tehničnimi vprašanji.

Eden postane šef vladne večine v poslanski zbornici, ohrani svoje mesto zunanjega ministra. Lewellin je bil imenovan za ministra s sedežem v Washingtonu in bodo v njegov delokrog spadala vprašanja, ki se tičejo vojne preskrbe. Polkovnik Oliver Stanley je bil imenovan za državnega tajnika za kolonije. Cranborne je bil imenovan za lorda zasebnega pečata namesto Crippsa. Toda Cranborne ne bo postal član vojnega kabineta.

Proslava dneva padlih v Nemčiji

Berlin, 23. november. s. Včerajšnji dan, ki je bil posvečen spominu padlih, so bile v vsej Nemčiji spominke svečanosti. Obenem so se spomnili tudi obletnice smrti polkovnika Moeldersa, ki je padel 22. novembra lani, ko je bil v službi. Na njegov grob v invalidskem domu so položili s posebnim obredom vence maršala rajha in poveljnika vsega nemškega letalstva Hermannia Goeringa, lovskega oddelka »Moelders« ter nadzornika vsega lovskega letalstva. Junakova mati je v posebni oddaini uri nemškega radia, v kateri je govoril tudi oče nekoga drugega padlega, podala z ganljivimi besedami lik svojega velikega sina.

Vesti 23. novembra

Vojska Združenih držav, ki je že dosegla otočje Galapagos, je začela zasedati nova ekvatorialna oporišča podložne ji države Ekvador. To prav za prav pomeni, da so si Združene države to majhno državo kar priključile.

1400 članov mednarodne brigade, ki se je borila v španski državljanski vojni proti generalu Francu, so Amerikanci izpustili iz taborišča v Alžiru. Te legionarje je Francija dala zapreti, ker ni mogla trpeti njihovega podtalnega delovanja.

Ameriška industrija umetnega gumija ne bo mogla začeti z delom v večjem obsegu prej, kakor leta 1944, je dejal na zborovanju kemikov v Cincinnati visok uradnik neke ameriške industrijske družbe.

Bolivijska poslanska zbornica je prisilila k odstopu svojo vlado s tem, da se ni hotela izraziti za pogodbo, ki jo je vlada sklenila z Združenimi državami. Novo vlado sestavlja Thomas Eiro.

V Sopronju je v svojem gradu umrl grof Leopold Berchtold, ki je bil zunanji minister nekdanje Avstro-ogrske ob vstopu te države v svetovno vojno.

Silovit vihar je divjal po raznih krajih na španskem otoku Majorki. Cele pokrajine so popolnoma opustošene, mnoge ceste pa so zaradi nakopičenega drevja in kamenja neuporabne.

Prodajo kave na drobno je sklenila prepovedati ameriška vlada. Odredba ima namen, onemogočiti večje zaloge kave, nakar bo uvedeno prodajanje kave na nakaznice.

Ameriški preskrbovalni minister je izjavil, da bo v kratkem treba omejiti prodajo vseh živil in da se bo treba sprijazniti s povišanjem cen najnujnejših življenjskih potrebščin zaradi podražitve izdelave.

Velika škoda je v brazilski pokrajini Minas Gerais povzročila poplava. 18 ljudi je utonilo, povzročena škoda pa je ogromna.

Davki in državne pristojbine v Veliki Britaniji so se v primeri s prejšnjo vojno sedaj že podvoji. Od dohodkov letnih 100 šterlingov so plača 27%, od dohodkov 250 šterlingov 20%, od dohodkov nad 350 šterlingov 24% pristojbina.

Visoki komisar je obiskal ljubljanske šolske zavode

Mladina in učiteljstvo so izkazali hvaležnost za naklonjenost in dobrodelnost fašističnega režima

Ljubljana, 22. nov. Včeraj dopoldne je Visoki komisar obiskal več ljubljanskih šol in nekatere šolske obecnice. Spremljali so ga šolski komisar prof. De Poli s pokrajinskima šolskima nadzornikoma za srednje in osnovne šole, ob obisku v šolskih obecnih podpredsednika GILL-a prof. Cassani ter predsednik mestne podporne ustanove major Campana.

V vseh slovenskih šolah, ki jih je Visoki komisar obiskal, so upravitelji in ravnatelji sprejeli visokega gosta z besedami spoštljivega pozdrava in žive zahvale tudi v imenu profesorjev in učencev, zaradi novih dokazov naklonjenosti, ki jo fašistična vlada in Visoki komisar izkazuje slovenskim šolam in učencem. Obnovili so zagotovila svoje lojalnosti, s katero so preželi vsi odgovorni činitelji v šolskih zavodih. Vsi tisti, ki občutijo blagor naklonjenosti do slovenskih dijakov in učencev s strani oblasti, so rekli učitelji, hočejo pokazati svojo hvaležnost s tem, da opravljajo svojo nalogo sodelovanja s častno zvestobo.

Ekse. Grazioli je, govoreč voditeljem, učiteljem in tudi gojencem, ponovil, da nihče ne misli na to, da bi se Slovenec odvzela njih šole. Od slovenske šole se zahteva samo to, v njenem lastnem kulturnem in znanstvenem interesu, da lojalno sodeluje z italijansko šolo in da kaže do ustanov, ki naravnost izvirajo iz fašizma, tako lojalnost v namerah in hotenju, kakršnega Italija z vso pravico zahteva od te dežele, kjer je nudila že toliko dokazov velikodušnosti in resničnega sodelovanja. Če bodo šole ostale na tej črti — in to je najmanj kar lahko velik zmagovit narod zahteva — bodo lahko računale zdaj in v bodočnosti z najboljšo naklonjeno podporo oblasti in nadaljevale svojo važno nalogo priprave bodočih generacij.

Preden je Visoki komisar obiskal slovenske šole, je obiskal italijanske osnovne šole in italijansko gimnazijo, kjer ga je sprejel ravnatelj prof. Galassi. Ekse. Grazioli si je ogledal številne razrede ter se dobrohotno zanimal za navzoče dijake in za njih učenje.

Ob 11. uri je Visoki komisar vstopil v trnovsko akademijo. Pozdravil ga je ravnatelj dr. Pirjevec, ki mu je želel dobrodošlico in ga vodil po razredih. V posameznih razredih se je Ekse. Grazioli zanimal za šolski napredek in je ljubezno nagovoril dijake ter jim naročil, naj pozdravijo, ko pridejo domov, svoje starše.

Nato je Visoki komisar obiskal v istem poslopiju dopravnostno trgovsko šolo ob spremstvu ravnatelja prof. Gogale. Od tu se je podal na

Resljevo cesto v učiteljske, kjer ga je pozdravil ravnatelj Prijatelj s celotnim profesorskim zborom. Prof. Prijatelj je spremljal Visokega komisarja po zavodu. Visoki komisar je obiskal vrtec, ki je priključen šoli in nekatere razrede, kjer se je vršil pouk. Nagovoril je gozence, omenjajoč dolžnosti, ki jih morajo izvrševati v tem izrednem trenutku tudi dijaki. Dijaki so sprejeli visokega gosta obiskovalca z rimskim pozdravom in so z njim vzklíkali Duceu.

Po obisku učiteljske se je Visoki komisar podal v šolsko obecnico v Petrkovski ulici, kjer ga je pozdravil ravnatelj prof. Vider in izrazil globoko hvaležnost Duceju od strani otrok in njih staršev. Eden izmed malčkov je v imenu vseh ostalih pozdravil Visokega komisarja z besedami globoke hvaležnosti. Tu in pred nato obiskanimi šolami so se zbrale številne mamice, ki so pozdravljale po rimsko hotele izraziti Visokemu komisarju svojo globoko zahvalo Duceju. Ekse. Grazioli se je živo zanimal za delovanje obecnice ter se pomudil med malimi, ki so z njim vzklíkali Duceu.

Od tu se je Visoki komisar podal v meščansko šolo v Mostah, kjer so ga z ravnateljem pričakali učitelji, starši in učenci, ki so visokega gosta praznično sprejeli. Ravnatelj Rimal je pozdravil Visokega komisarja in ga prosil, naj sporoči Duceju zahvalo družin za številne blagodati šolske obecnice in drugih ukrepov, ki jih Režim izvaja za najbolj potrebne. Po obisku obecnice, v kateri so bili zbrani otroci in mnogi starši, in po ogledu kuhinje je Visoki komisar obiskal še tretjo mešano osnovno šolo in zavetišče sester Sv. Vincenca. Tu je bil sprejet s pozdravi hvaležnosti. Ravnatelj Šrihar se je zahvalil Vladi in izrazil hvaležnost učencem in družin iz Most, delavskega okraja s številnimi pomoči potrebnimi prebivalci, kjer se podporno delo posebno ugodno običuje. Tudi tu je Visoki komisar obiskal obecnice in razrede in se pomudil v kapeli zavetišča. Ko je odgovoril na pozdrave, je rekel, da posebno rad obiskuje Moste, ker je v tem kraju mnogo potrebnih, za katere kaže fašistična vlada posebno zanimanje.

Preden je odšel iz zavoda s šolsko obecnico, je Ekse. Grazioli izrazil svoje zadovoljstvo prof. Cassaniju in majoru Campani ter vsem njenim sodelavcem zaradi lepega udeleževanja na področju, ki jim je dodeljen v prid pomembnega dela, ki se izvaja na ukaz Duceja. Izrazil je tudi prof. De Poliju svoje odobravanje za delo, ki ga upravlja v namen normalizacije šolskega delovanja v novi pokrajini.

Partizansko taborišče nad Orlami uničeno

V borbi je padlo pet partizanov — Bogat plen živih, orožja in orodja

V Ljubljani, 22. novembra. Vaške straže v Devici Mariji v Polju, Dobrušnjah in v Bizoviku, ki so jih ustanovili najprej zgolj zaradi varstva teh krajev, so morale že večkrat v borbo e partizanskimi skupinami, zasledujoč jih po redkih naseljih, kjer so strahovali neoborožene ljudi. Kljub temu so partizani še vedno prihajali pod varstvom teme v majhna naselja, da so ljudje še vedno trepetali pred komunističnimi krvoloki. Temu so zdaj fantje naredili konec.

V soboto zjutraj se je pričel skupni pohod vseh fantov ekso gozdove Pugleda in Orl. Oboroženi fantje so partizane presenetili okrog ene popoldne, ko so se ravno pripravljali h kosilu. V taborišču je nastala velika zmeda in polovico »borcev« je takoj zbežalo iz taborišča, ki je zagledalo fante, ki so zagnali mogočen »hura« in začeli obstreževati taborišče. V taborišču je bilo precej žensk. Te so v zmedo obupno kričale in bežale s svojimi »junaki«. Pri napadu so bili ubiti 4 partizani, en partizan pa težko ranjen. Ta je med prevozom v bolnišnico izdihnil. Fantje so partizane zasledovali. Ti so se enkrat skušali spustiti v boj, pa so zaradi močnega ognja morali popustiti in se umakniti.

V taborišču so našli fantje 6 ubitih prašičev, 2 kravi in dva konja, precej orožja in orodja, šotora za komisarja in poveljnika ter njune ljubice, poln kotel golaža in zapisnik partizanov tega taborišča. Partizanski mesar je bil prav tedaj paral svinjo in je pustil v zmedo še krvav nož in partizansko čepico. Sotori za »tovariše« so bili pokriti le s smrečevino. Takšno je »bratstvo« med glasniki enostosti in bratstva.

Tega bratstva bo kmalu konec, konec ga je že v taborišču nad Orlami. V tej borbi je bilo gotovo ranjenih tudi več drugih partizanov, katere pa so ubežniki odveli s seboj. Fantje niso imeli nobene žrve in je eden stražar je dobil lažjo prasko v zapestju leve roke.

Sprememba prodajnega cenika tobačnih izdelkov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, na podstavi kr. ukaza z dne 19. maja 1941-XIX št. 415, preloženega v zakon z dne 8. avgusta 1941-XIX št. 904, o uvedbi monopolske službe v Ljubljanski pokrajini, na podstavi člena 3. ministrske odločbe z dne 1. junija 1941-XIX, smatrajoč, da se morajo prilagoditi cene za tobak državnega monopola, ki se prodaja v Ljubljanski pokrajini, novim cenam v Kraljevini,

odreja:

Od dne 23. novembra 1942-XXI dalje se doslej veljavni cenik za občinstvo namenjeno prodajo državnih tobačnih izdelkov spreminja takole:

Cena za 1 kg 1 komad

Rezani tobak:

Rezani tobak Dalmacija lir 300 lir —
Rezani tobak la vrste, močan lir 150 lir —

Smotke:

Cavour lir 1000 lir 5.—
Regalia lir 1000 lir 5.—

Toskanke, boljše vrste lir 260 lir 1.30
Polov. toskanke, boljše vrste lir 260 lir 0.65
Virginia lir 300 lir 1.50

Smotke: Roma lir 200 lir 0.50

Cigarete:

Savoia lir 1200 lir 1.20
Serraglio lir 750 lir 0.75
Macedonia extra lir 650 lir 0.65
A. O. I. lir 500 lir 0.50
Nazionali lir 350 lir 0.35

Tobaki za njuhanje:

Macubino lir 80 lir —
Španski sun lir 120 lir —

Od istega dne dalje se prodajne cene za tobačne izdelke, izdelane v tujini, spreminjajo takole:

Rezani tobak:

Savski lir 220 lir —
Extra za pipo lir 300 lir —
la vrste za pipo lir 180 lir —
la vrste za pipo lir 120 lir —

Livorno še krepkeje v vodstvu

Triestina je dosegla včeraj svoj letošnji sedmi remis — Državni prvak Roma poražen — Torino je izgubil na domačem igrišču

Osmo kolo državnega nogometnega prvenstva je bilo včeraj na sporedu. Bilo je tudi nekaj manjših presenečenj. Po včerajšnjih tekmah se je Livorno še bolj vsidral na prvo mesto in se je za celih pet točk odtrgal od kluba, ki mu sedi za petami in tako se je za naprej odbrl vodstvo krepko v svojih rokah. Livorno je sicer včeraj gostoval na vročih milanskih tleh. Zmagal pa je kljub temu, čeprav samo z golom razlike. Triestina je igrala po dosedanjem sistemu. Sedmi remis je dosegla včeraj. Od remijev se ji kar ne bo moglo ločiti. Remis v včerajšnji tekmi pa je za Triestince vsekakor uspeh, saj so igrali na vročih venedizanskih tleh. Torino je moral včeraj kar na domačih tleh ugrizniti v kisllo jabolko. Milano ga je odpravil z golom razlike in s tem predvsem pomagal Livornu, da se je še krepkeje vsidral na prvem mestu. Tudi v Rimu so imeli veliko tekmo. Pomerili sta se domači moštvi državnega prvaka Roma in na Lazio. Državni prvak je moral kloniti. Domači rival ga je odpravil kar z dvema goloma razlike. Romi bo ta včerajšnji poraz zelo v napotju. Izgubljeni točki bo kaj težko nadoknaditi. Tudi zelo dobri Bari je moral včeraj spraviti poraz v svojo malho. Na domačih tleh ga je odpravila enostajna Juventus.

Podrobno pa so bili včerajšnji rezultati naslednji:

Venezia — Venezia : Triestina 1:1.

Torino — Milano : Torino 1:0.

Genova — Liguria : Vicenza 3:1.

Bergamo — Atalanta : Fiorentina 1:0.

Roma — Lazio : Roma 3:1.

Bologna — Bologna : Genova 3:1.

Bari — Juventus : Bari 3:2.

Milano — Livorno : Ambrosiana 1:0.

Po točkah pa je vrstni red takšenle:

Livorno 15, Torino 10, Genova, Lazio, Fiorentina 9, Roma, Juventus, Milano, Ambrosiana Bari 8, Bologna 7, Triestina in Atalanta 6, Liguria, Vicenza, Venezia 5, Roma, Liguria imata še eno tekmo v zaostanku.

Tekme v B razredu

Kljub temu da je Spezia včeraj na domačem igrišču dosegla le polovico uspeha proti Fanulli, se je še vedno odbržala v vodstvu. Napoli, ki je bil Speziji še najnevarnejši tekmeč, se je moral od zasledovanja Spezie še bolj oddaljiti, saj je moral včeraj oditi iz Pise poražen. Tudi Padova, ki je bila pri vrhu tabele, je morala včeraj z izgubljenom tekmo iz Rima. Obe točki ji je odvzel letošnji novinec v tem razredu — Mater. Tudi Pro Patria se je prav dobro držala. V Pescari je odpravila domačo enajstoroico in se tako prirnila v ospredje.

Rezultati tekem so bili tile:

Pisa : Pisa : Napoli 2:0.

Pescara : Pro Patria : Pescara 1:0.

Savona : Savona : Novara 1:0.

Cremona : Cremonese : Alessandria 2:1.

Udine : Udinese : Modena 0:0.

Siena : Siena : Brescia 2:1.

Ancona : Anconitana : Palermo 2:0.

Roma : Mater : Padova 4:2.

Spezia : Spezia : Fanfulla 2:2.

Vrstni red po točkah: Spezia 13, Anconitana 12, Napoli in Pro Patria 11, Padova 10, Brescia, Cremonese 9, Pisa, Modena in Alessandria 8, Savona 7, Fanfulla, Novara, Palermo in Udinese 6, Siena in Mater 5, Pescara 4. Takšno je stanje do prihodnje nedelje.

Dopolavoro : Mars 3:2 (0:0)

Včeraj so na igrišču stadiona odigrali finalno pokalno tekmo, v kateri sta se pomerili moštvi Marsa in Dopolavora. Bila je to edina domača

športna prireditev. Vreme je bilo za nogomet odlično in to se je videlo tudi pri igralcih, ki so bili sila razigrani. Borba je bila precej ostra in velikokrat je že kazalo, da bo prekipela čez mero športne dostojnosti. Vendar pa do tega ni prišlo.

Prvi polčas je ostal neodločen. Dopolavoristi so hoteli na vsak način spraviti zmago in s tem lepi pokal pod svojo streho. Igrali so zelo borbeno, velikokrat celo preveč in nekateri dvoboji z nasprotnimi igralci so kazali že znake surovosti. Vendar pa do česa hujšega ni prišlo. Lahko pa se vprašamo, zakaj neki ne bi mogli igrati nogometa lepo, ko se ga da, in zakaj se posluževati nedovoljenih sredstev, ko to neposredno škoduje nasprotniku, slab vtis pa daje moštvo predvsem na gledalce, ki bi sicer še navijali zanje. Mnogo preveč je bilo včeraj na igrišču tudi govorenja. Stvar je izgledala že nekako tako, kot če bi bili na obisku v kaki govorilniški šoli. Bilo je na sporedu tudi precej neokusnih besed in pripomb, ki športnika v nobenem primeru ne opravičuje, da jih izreka na zelenem igrišču, ko je v športnem dresu. Tega naj bi se odvalili predvsem nekateri prevročekrvni, ki ne morejo brzditi svoje nejevolje in odbržati svojega bogatega besednega zaklada zase, tudi kadar govore s sodnikom. O tem, kaj vse smo pri včerajšnji tekmi morali slišati na račun sodnika, bi se dalo napisati marsikaj. Dobrovoljno pa je sodnik vse preslišal, morda je imel tudi vzrok za to, tega ne vemo. Vsekakor pa so se pri besedni virtuoznosti izkazali zmagovalci, ki so odlično obvladali ves nešportni besedni zaklad. Tega naj se v bodoče temeljito odvajajo, sicer bomo prisiljeni, da take nasprotnike javno ožigosamo. Tudi ta nelepa napaka naj enkrat za vselej izgine z naših športnih igrišč. Igrišče naj bo polje, na katerega naj stopijo samo takšni igralci, ki bodo znali kot pravi športniki prenašati razen zmag tudi grenke poraze. Toliko zaenkrat o športnem ponašanju.

Zmago so Dopolavoristi zaslužili, igrali so srčneje kot nasprotniki. Marsovi bi lahko tudi zmagali, vendar pa je bil njihov napad precej oklevojoč in je šlo na ta način nekaj zrelih situacij čisto v nič. Gole za Dopolavoro so zabili Nagode 2 in Pavšić 1, oba gola za Mars pa je zabil Piskari. Posebno njegov zadnji gol je bil vsekakor najlepši gol dneva. Pri Marsu bi omenili tudi mladega Piskaria, ki se od tekme do tekme bolj uveljavlja. Včeraj je dal spet celega igralca in velikokrat je žel za svojo hladnokrvno in premišljeno igro odobravanje. Vsi ostali Marsovi so bili prilično izenačeni. Pri Dopolavoristih pa je bil najboljši Plečko v pomočniški vrsti in pa Kisel v obrambi. Rezultat igre je realen.

Nemčija : Slovaška 5:2

Pred 15.000 gledalci sta se včeraj v Bratislavi pomerili državni nogometni preustavnosti Slovaške in Nemčije. Nemško moštvo so nekaj spremenili od zadnjih nastopov. Postavljeni so bili v moštvo tudi Dunajčani, ki so se prav dobro izkazali. Na krilu je igral Decker, najboljši pa je bil v nemškem napadu Willimovsky. Krilski vrsta je bila solidna, prav tako tudi obramba, v kateri je epet dominiral Janes. — Slovaki so se borili zelo srčno in so tudi pred nemškim golom velikokrat ustvarjali zelo kočljive situacije, iz katerih sta rezultata tudi dva zgoditka. Poročila, ki so šla o tej tekmi v svet, vedo povedati soglasno predvsem to, da je bil tempo igre peklenski. S to igro so Nemci za letošnje leto zaključili meddržavne nogometne tekme. Odigrali so jih sedem, od katerih so dve izgubili, eno so igrali neodločeno, vse ostale pa so zapisali sebi v prid.

Italija je zmagala v sabljaškem turnirju

Ze v četrtke so se začele v Budimpešti sabljaške tekme, v katerih so se pomerili najboljši predstavniki Italije, Madžarske in Nemčije. Ze v začetnih borbah je bilo videti znatno italijansko premoč, ki so jo dobri Italijani odbržali do konca zanimivega tekmovanja. Rezultati borb so bili naslednji: Italija je premagala Madžarsko z 9:2, Italija : Nemčija 13:3, Madžarska je premagala Nemčijo z 10:6. Po teh rezultatih je v meddržavnem sabljaškem turnirju zmagala Italija, na drugo mesto se je plasirala Madžarska, šele na tretje mesto je prišla Nemčija. Italija se je prav dobro držala in odbržala sloves, ki ga imajo njeni sabljači v športnem svetu.

Tekme za prvenstvo Zagreba

Včeraj je bilo v Zagrebu, kljub hladnemu vremenu, veliko nogometnih tekem, ki so jih klubi odigrali za prvenstvo Zagreba. Bilo je tudi nekaj presenečenj. Tako je moral Hašk kloniti in prepustiti zmago Ferrariji. Tekma se je končala z 2:1. Drugi grenak oreh so morali spraviti Zelezničarji, ki so klonili pred Ličaninom z 1:0. Državni prvak Konkordija je zmagala nad Zetom s 3:0. Prav tako je Gradjanski po solidni in vesekozni premočni igri odpravil Redarstveni SK z 4:1. Stanje v tabelici je po včerajšnjih tekmah naslednje: Gradjanski 6, Ličanin 4, Zelezničar 3, Hašk, Redarstveni klub, Ferrarija 2 in Zet 1. Gledalcev se je nabralo na vseh igriščih precej in so z zanimanjem sledili poteku iger.

»SLOVENČEV KOLEDAR«
bo vseboval pregled vseh svetovnih dogodkov — številni zemljevidi bodo dogodne ponazarjali! Koledar stane samo 20 lir. — Naročite ga čimprej!

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Preiskava je potem ugotovila, da je to odločno kretnjo zmečkal cigaretni nek študent, ki je bil vpisan na Kolumbijsko vseučilišče, ki ni imel nobenega sovražnika, ki je stanoval pri starših in ki je nekdo streljal s samokresom nanj, ko je bil na svojem običajnem sprehodu. Ali ima vse to kakšen pomen? Ne, popolnoma nobenega. Zdjaj pa le vi opravite, če morete, s časopisi, ki nam že za petami kriče, kaj je vendar s skrivnostno Robinovo smrtjo, in ki bodo še bolj kričali, ko bodo zvedeli za to novo nerazumljivo skrivnost.

»Boste že dovolili, gospod narednik, je pripomnil Vance, kakor bi ga hotel potolažiti, »da umor, ki ga omenjate, ni nič izrednega. Kolikokrat kdo strelja na koga s samokresom! Umor Robina pa je tisto, kar vznemirja zaradi svoje skrivnostnosti. Pri tem drugem primeru...«

Nenadno je umolknil. Večkrat je nestrpnost spustil trepalnice na oči, z Vance ni takoj odgovoril. Kakor da bi se ga bila polastila huda slutnja, je odšel brez besede k oknu, ki je bilo za Markhamovo mizo. Nekaj trenutkov je ostal pri oknu, zamaknjen v prometen spodaj na ulici. Nekaj ga je vznemirjalo.

»Ni mogoče... je slednjič spregovoril tiho. Vse se mi zdi, kakor sanje, kakor mora... pa je vendar le res!«

»Pa kaj je?« se je oglasil nestrpnost Markham. »Kaj mrmraš sam s seboj. Kako vendar veš, da je bila žrtev ustreljena s samokresom kalibra 7 milimetrov?«

Vance se je obrnil stran od okna k Markhamu.

IX. Poglavje.

Matematični obrabe

Ponedeljek, 11. aprila ob 11.30.

Markham je molkal in gledal Vanceja kot bi ga bil kdo hipnotiziral. »Heath je ki je držal usta odprta in mu je cigara visela s spodnje ustnice. Je bil kakor kip začudenja. Gotovo bi me poslil smeh ob tem smešnem narednikovem vedenju, če se ne bi tudi jaz počutil nekakšno čudno odrevenelost. Se zganiti se nisem mogel. Markham je bil prvi, ki je spregovoril.

Nekoč živel je suh mož, ki samokres je nosil. In Johnu Spriggsu za zabavo postal je krogla v glavo.

9.

Z bosimi nogami stopi pastirček na trnje, da je bil jagnjič rešen. Jagnjič pa zableji in mu zopet z glavico pomiga, kot bi hotel gor na njegova ramena.

Pastirček si ga ovije okrog vratu, tedaj pa jagnjič pritisne gobček k pastirčkovemu ušesu ter mu pravi: »Kar po tej stezici me nesi, ker ta trnjeva pot pelje v nebo!«

Pastirček ga ves vesel nosi in stopa bosonog, ker svoje javorove cikle je bil že prej izgubil. Nogi je imel že krvavi, ker grmovje in trnje ju je razpraskalo. Prav nič ni čutil bolečin, saj po tej stezici in trnjevi poti pride v nebo.

10.

Tedaj pa se predrami iz prelepih sanj: nikjer ni bilo ne potoka z brvjo, ne trnjeve poti, beli jagnjič je izginil z njegovih ramen, le roki je še imel na ramenih kot bi z njima držal za nožice jagnjiča. Utihihnil je srebrni zvon z daljave, utihnil pa so tudi ovčji zvonce njegove črede.

Tedaj skoči pokonci, se ozira naokrog, a ovčjega tropa ni nikjer. Stopi na kamen ter kliče ovco vodiljo po imenu, priskočuje in kliče, a zaman.

Spal in sanjal je predolgo, zakaj sonce se je že pripravljalo, da odžene svoje bele oblačke za pohorske vrhove, on pa je brez ovčjega tropa.

Prestraši se misli: če ga je izgubil? —

Janez O. Dobeic: »Slepa miš«

Krstna predstava 21. novembra

Preteklo soboto nam je naše gledališče postreglo z novo opereto, z delcem, ki naj bi ob skromni glasbeni in dramski obliki zajelo srca ljubiteljev lahkega življenjskega okolja. Preprosta zgodba s prežvečenim motiviko o bogati ameriški oporoki, okrog katere se namota klobčič izbezganskih spletk z raznimi priveski, ki pa naj bi na drugi strani prikazala še smešno nasprotje med amerikanizmom in domačim svetom. Glasba se v skladu s tem naslanja deloma na jazzovski »blue« in »vearning« z oslajeno plesno melodiko ter na domačo fantovsko pesem. Vmes je kot mašilo natlačeno običajno blago operetnega humorističnega senfencarstva.

Za grotesko je potreben oster nož, le tako moreš »norce briti«, če ne, ti barka prevečkrat nasede na naivne plitvine. Za osnovo groteske o amerikanizmu je pisec vzel le nekaj znanih drobcev: pojem o bliskovitih poroki in razporoki, emancipacijo, žvečenje gumija, šport ter jih boli kot pisano blago vdelal v svoj mozaik, ko da bi vsaj na tem znanem blazu ugaňjal nove in mične burke. Domači svet je nekoliko bolj živ, čeprav je dovtiparija okrog rejcev malih živali, z gogolovskimi občinskimi redarji itd., tudi že dovolj obdelana snov. (Na nekaj neskladnosti bi veljalo opozoriti; ali je

bolj smešno, če medicince študira o »vplivu alkohola na živčni sestav« na ležalniku pod paraselom in pred — svinjakom, kakor če bi kar na »travi« ležal? Ta okvir je preveč zveržen. Balet je čisto nepotreben, ne glede na to, da prav nič posebnega ne pove. Kaj zato, če ostane opereta brez nje?)

Vse te sodbje so negativne. V drugi skledici tehnične pa e utež, ki spravlja »kritični« jezik skoraj do ravnotežne zarez: avtor je v opereti hotel prikazati bolj domačo obliko in ji odvzeti do obrabljenosti oguljeni svetovljanski pridih tuje operete ter tako stvari vliti domače krvi. To se mu je ne glede na senčne strani, ki smo jih zgoraj naznačili, gotovo tudi posrečilo, in v tem je odlika njegovega dela.

Besedo o prireditvi sami: M. Mlečnikova je bila primerna za vlogo Maričke Majarončkove, njen glas v skladu s cukreno sentimentalnostjo moderne ameriške »sevdalinke«. St. Poličeva in E. Barbičeva, ki skrbita za groteskno napetost med domačim in ameriškim svetom, zadovoljujeta. M. Sancinu se pozna bolj dramska kakor pevska rutina. D. Zupan in I. Anžlovar predstavljata drugo dvojico, ki zgoraj omenjeno napetost še v znatnejši meri krepi.

Dirigiral je R. Simoniti, režiral pa P. Golovin. L. K.

Tatvine premoga na škodo mestne plinarne

Ljubljana, 23. novembra. Mestna plinarna je letos v maju in juniju prejela iz Šlezije 900 ton karvinskega premoga. Premog je prispel v Ljubljano na glavni tovorni kolodvor. Vozniki mestne pristave so dobili naročilo, da ta premog zvozi s kolodvora v plinarno. Pri razkladanju premoga iz vagonov so voznikom pomagali brezposelni delavci, tako imenovani »štokglazjarji«. Premog so vozili v plinarno brez strožje kontrole, kakor poudarja sedaj obtožnica državnega tožilstva. Zato je bilo lahko, da so kak voz dobroga in prvovrstnega premoga zapeljali v kakemu zasebniku, ki jim ga je dobro plačal. Nekateri vozniki in delavci so se namreč dogovorili, da bodo kar na svojo roko prodali več ton premoga, ki so ga skrivaj s kolodvora odpeljali drugam, ne pa v mestno plinaro.

Kakor so pozneje poizvedbe dognale, so na ta način mestno plinarno prikradali za 21 ton šlezijskega premoga v vrednosti 6300 lir. Premog so vozili raznim interesantom, ki bodo pač tudi odgovarjali pred kazenskim sodnikom zaradi nakupa ukradenega blaga.

Dobro organizirana družba pa ni kradla samo premoga, marveč se je spravila tudi na bukovna drva in krompir, kar vse je znala lepo spraviti v denar. Premog, drva in krompir so prodajali po prav čednih cenah. Naposled je bila ta družba razkrinkana in glavni aranžerji prijeti ter izročeni sodišču. Sodna preiskava je bila zelo obsežna. Nazadnje je državni tožilec obtočil zločina tatvine kar 14 oseb, ki so bile več ali manj udeležene pri vseh poslih s premogom, drvami in krompirjem.

Pred kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj, se je v petek dopoldne pričela glavna razprava proti 14 obtoženim, ki so bili zapleteni v omenjene tatvine premoga, drv in krompirja. Razprava je trajala ves dan pozno v večer ter je bila sodba razglašena v soboto popoldne. Obtoženci so v bistvu priznali tatvine, odnosno da so sodelovali in pomagali pri tatvinah. Kot glavni aranžer je bil obtožen Ivan Oblak, rojen 20. decembra 1887 v Radečah pri Zidanem mostu. Ta je nekaj poslovdja pri vseh kupcih. Drugi z mestnimi vozniki vred so mu le pomagali. Zaradi omenjenih tatvin so bili obsojeni:

Ivan Oblak na 2 leti strogega zavora, drugi oproščeni, odnosno deležni pogojne amnestije, na 1 leto zavora, nadalje je bilo drugih osem obtožencev obsojenih na manjše zaporne kazni od 3—6 mesecev strogega zavora, štirje pa so bili oproščeni odnosno deležni pogojne amnestije.

S Hrvaškega

Italijanska vlada je darovala zagrebški višji pedagoški šoli 150 del klasične italijanske literature. Lepo darilo je šoli v imenu vlade izročil italijanski konzul v Zagrebu.

Pred dnevi je sprejel Poglavniki atašeja fashišne milice Camilla Rosana, ki mu je ob tej priliki predstavil svoje častnike. Poglavniki se je z njimi dalj časa prijazno razgovarjal.

Poveljstvo hrvaških letalskih sil na vzhodnem bojišču spet javlja, da so bili nekateri letalci odlikovani z nemškimi odlikovanji.

Hrvaški industrijalec Prpič bo zdaj na svoje stroške zgradil šolsko poslopje v Zaboku. Načrti za šolo so že izgotovljeni, zgradba bo enonadstropna, v njej pa bo prostora za osem lepih učilnic. V poslopju bo tudi velika dvorana za prireditve, kuhinja in stanovanja za učitelje.

Na pobudo nemškega mladinskega vodje v Berlinu bodo zdaj filmali celotno delovanje hrvaške ustaške milice. V ta namen bo prišlo na Hrvaško nekaj nemških operaterjev, ki bodo snemali delovanje hrvaške ustaške mladinske organizacije.

Pr'd nekaj tedni so začeli v hrvaških Maritineh graditi novo cerkev, ki bo posvečena Kraljici miru. Cerkev je zdaj že pod streho. Cerkev bo božji hram za štiri okoliške vasi.

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 23. novembra: Klemen L. pa-pež in mučenec; Felicita, mučenica; Lukrecija, devica in mučenica; Sizinij, mučenec; Trudo, spoznavalec.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Restljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 13, in mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Za visokega dostojanstvenika mestno županstvo nujno potrebuje dve opremljeni sobi s souporabo kuhinje v središču mesta. Stranke, ki bi mogle s takim stanovanjem ustreči, naj se zglase v glavnem mestnem vložišču, v sobi na levi strani veže magistratne hiše za vodnjakom.

Vse posetnike nocojšnjega II. simfoničnega koncerta opozarjamo, da bo začetek točno ob 18. Zato prosimo, da zasedejo svoja mesta par minut pred 18. Konec bo ob 19.15. Nocojšnji spored simfoničnega koncerta je: Beethoven — Simfoni-ja št. 3, Cherubini — Anakreon, uvertura, Smetana — Iz čeških logov in gajev, simfonična pesnitev. Ta spored bo izvajal simfonični orkester pod vodstvom dirigenta Draga Marja Šijanca. — Obenem obveščamo polnim naslovom občinstva, da so vsi sedeži in tudi stojišča za nocoj razprodani. Prihodnji simfonični koncert bo začetkom meseca decembra.

Za vse osebe mlekar in speerijskih trgovin so se pričeli danes v ponedeljek 23. novembra zdravniški pregledi na podlagi zakona o zatiranju nalezljivih bolezni in zakona o nadzorstvu nad živilji. Pregledi za osebe mlekar in speerijskih trgovin bodo trajali ves teden do vključnega 28. novembra, a od ponedeljka 30. novembra do sobote 5 decembra mora priti k pregledu v mestni fizikat vse osebe gostiln, mesarij, pekarij, slaščičarn in drugih podobnih obratovnic z živilji. Pregled se vsak dan prične ob 8 in traja do 10.

Pridelovalce fižola, ovsu, koruze in krompirja, ki še vedno niso oddali prijav pridelek, opozarja mestni gospodarski urad, na takoj, zanesljivo pa vsaj do srede, 25. t. m., zadostje strogi uredbi, da se izognejo kazni. Prijave dobe med uradnimi urami v Beethovnovi ulici 7-11, soba 35. Znova opominjamo, da je prijavo pridelek dolžan oddati vsak pridelovalec navedenih kultur, posebno pa tisti, ki so naznanili posevek, čeprav niso nič pridelali. To pa zato, ker taki prosijo za živilske nakupnice ter imajo zato nepotrebna pota, nevspešnosti in stroške, ker niso zadostili tej uredbi. Ko bo torej mestni preskrbovalni urad delil fižol ga bodo dobili tudi tisti, ki so svoj pridelek porabili v stroju in to tudi naznanili. Hkrati mestni gospodarski urad opozarja pridelovalce, naj oddajo prijave pridelek tudi zato, ker se po prijavi posevka za prisilni odkup lahko odmeri napačna množina, če ni prijavljen pridelek. Na hrbtini strani prijave naj pa pridelovalci napišejo morebitna pojasnila glede lege obdelovanega zemljišča (senčna ali sončna lega), kaljivosti semena (slaba ali dobra kaljivost), tatvine itd. Seveda pa morajo biti ta pojasnila resnična, »er so za uresnične prijave določene občutljive kazni.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprtlo. Torek, 24. novembra: Zaprtlo. Sreda, 25. novembra ob 16.20: »Salome«, Red B. Četrtek, 26. novembra ob 16: »Hamlet«, Red C. Petek, 27. novembra: Zaprtlo (generalna).

OPERA:

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprtlo. Torek, 24. novembra: Zaprtlo. Sreda, 25. novembra ob 16: »Don Pasquale«, Red Sreda. Četrtek, 26. novembra ob 16: »Slepa miš«, Red A.

Ribnica

Za vse informacije in naročila na »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljub«, »Bogoljub«, »Slovenčev koledar«, »Slovenčev koledar« se blagovolite obračati na mlekarno v Ribnici. To velja tudi za okolico Ribnice.

Vrhnika

Naročite »Slovenec« koledar za leto 1943 pri donalci »Slovenec« ali Podliska cesta 9.

Za rumeno korenje prevzame vagonске in manjša naročila Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova 29.

Krmilno peso, rumeno korenje, repo za ribanje prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču v Maistrovi ulici 10. Od danes dalje pa prodaja rumeno korenje in repo za ribanje tudi na mesarskih stojnicah na Pogačarjevem trgu pri Ovirku.

Lepe, suhe jesenske gobe kupuje Gospodarska zveza.

A D'ENNERY

DVE SIROTI

18

»Sedaj pa, prijatelji,« je začel Vau-rey, »vam bom povedal, zakaj sem zamudil in zakaj se mi je zdelo, da mi bo skoro nemogoče priti na to vašo slavo. Bil sem v gledališču Menus-Plaisirs, kjer so dajali novo Beaumarchaisovo delo »La Folle Journée«.

»Kako? Kaj Nj. Velicanstvo tega ni prepovedalo?«

»Je, toda ljudstvo je vztrajalo in zahtevalo, da se predstava priredi in ugodeno mu je bilo.«

»Kralj je moral odnehati? Na ta način kraljevska moč padat?«

»Oblast ljudstva pa se dviga!« je dejal Roger.

Izgovoril je ta etavek z mirnim glasom, pa tako odločno in odrezano, da so se oči vseh navzočih zapile v mladca. Mailly in d'Estrées nista imela več volje zbijati šale.

De Presles je prvikrat povzel besedo.

»Toda, vitez, če bo šlo v takšnem diru naprej, bodo kmalu splahneli vsi naši naslovi in naše predprave...«

»Bodite prepričani, markiz, da bodo skopneli.«

Ta odgovor je zasejal med veselo družbo malce preplašenosti, toda vitez si zaradi tega ni belil glave, temveč se je približal mizi, kjer so bile steklenice in

kozarci in rekel, zakaj ga puste umirati od žeje.

Takoj sta ga obstopili deklici. Julija mu je pripravila naslonjač, medtem ko si je Florina dala opravo s tem, da mu je nalila pijače. Obe sta bili zaljubljeni v lepega viteza, ki je imel ta večer na sebi nekaj tragičnega, nekaj nenavadnega, kar ga je delalo še privlačnejšega pri sanjavih ženskih dušah.

Toda de Presles se ni bil končal s svojimi vprašanji, zato se je približal skupini, katere središče je postala de Vaudrey. Vprašal je mladčena.

»Vi ste uganka. Kakšni zaključki naj bi iz vaših idej sledili?«

»Kakšni naj bodo zaključki zame? Hočem se pripraviti na velik dan, rad bi bil tak, da bi lahko pogledal dogodkom v lice in stopal z njimi vstric. Kaj ne čujete podtalnega ropota, ki je vedno glasnejši? Ali ne vidite, da se ljudstvo, tisto ljudstvo, ki je moralo zmerom pripogibati glavo pod našimi nasilji, sedaj poskuša dvigniti in se je nekajkrat že dvignilo? Ali ne mislite na dan, ko se bo to ljudstvo otreslo svoje revščine in bede in bodo tedaj vsi naši gradovi, naša zemljišča in naše predprave postale njegova last? Kaj bomo storili tisti dan? Tiščali se bomo doma. Toda jaz

nočem tega. Hočem še uživati radosti tudi v bodočnosti, čeprav to ni nujno potrebno, toda istočasno se hočem pripraviti na to bodočnost... In sedaj, prijatelji, zadosti je politike... Pijmo in bodimo veseli!«

Florina, ki je ostala, da bi odprtil ust poslušala svojega malega viteza, se mu je postavila nasproti. Julija se je pridružila Maillyju in d'Estréesu, vsi drugi pa so se razvrstili in razdelili po svoje.

Slavje se je začelo.

Samo markiz je bil videti mrk. Ze večkrat je pogledal na svojo uro, potem pa se je obrnil proti vходу v vilo.

Na vrtu pa je Roger s kozarcem v roki intoniral ljudsko popevico. Ko je nehal peti, je val ploskanja zagrmel med povabljeni, ki so zahtevali ponovitev, potem pa hoteli, da bi Florina zapela drugo kitico.

Baletka se je s pomočjo Maillyja in d'Estréesa sredi pijačev povzpela na oder. Roger pa je sedel pod njenimi nogami in medtem, ko je dekle pelo, je spremljal pesem in metal kozarec proti Juliji.

Druga kitica je imela več uspeha kakor prva. Navzoči, ki jih je razpoloženje že prevzelo, so pridno srkali pijačo.

Potem se je začel ples. Ni bilo slišati nič drugega kakor šumenje svilnenih oblek. Mnogotere dame so že obvisle na rokav svojih drugov, nekateri parčki pa so počivali. Od časa do časa so vsi srknili požirek pijače.

Roger de Vaudrey, ki se tega rajanja ni udeleževal, je opazoval množico, ki jo je zajel vrtinec ugodja. Porogljiv nasme-

šek je zaigral krog njegovih ust.

De Presles pa je stopical pred vrtno ograjo in z nohti čelrad čipke svojega oblačila. Laffleurja ni bilo! Kaj pa, če mu je splohtelo? Zasmeh bi bil plačilo za markiza, ki je toliko obljubljal, pa ni bilo iz vsega nič.

Prevzel ga je silen srd in začel je psovati bahškega strežaja in že koval maševalne načrte, da mu bo izbil iz glave navado obljubljati stvari, ki jih ni zmožen izpeljati.

»Ze precej časa je korakal, ko se je nenadoma Laffleur pojavil pred njim.

»Gospod, zmagali smo!«

XIX.

De Presles, ki je pozabil na svoje dostojanstvo, se je strežaju z ganjenim glasom zahvaljeval.

Laffleur je s svojo običajno kretinjo pomolil roko in markiz je razumel. Strežalec je iz žepa ves svoj denar in ga dal v roke falotu, potem pa ga je prijel za ramo in se pustil povesti v sobo, kjer je bila Henrika.

Uboga deklica je ležala na postelji, Laffleur pa ji je bil pod glavo položil svileno blazino.

Markiz jo je začel gledati s pohlepnimi očmi, da ni nič slišal, kar mu je strežaj pripovedoval o »redstvih ki jih je bil porabil, da je ukrotil upornico in jo pripeljal v vilo.

Ritel je, da bi deklico prenesli na vrt, da bi s tem pripravil gostom največje presenečenje. Sam je hotel ukreniti potrebno.

Slavje je bilo v največjem zagonu in nihče ni pogrešal gostitelja. Ko so ga

pa zagledali, kako prihaja, so se vsi zbrali krog njega. Z roko je dal znak za posluh in najavil prihod »neznane princeške«, kakor jo je bila nazvala Florina.

Svoje besede je podkrepil s kretinjo in pri tem pokazal na žrtev, določeno za ta večer, Zrtev, ki je bila še vedno omočilna od uspalnega sredstva, so pri-negli služabniki pod vodstvom Laffleurja.

Vsi so jo obkolili in le Roger je stal ob strani. Še vedno je bil zatopljen v svoje misli, zraven pa precej pil.

Povabljeni, zlasti pa ženske, so obkladale novi markizov plen z vsemi možnimi priimki. Roger, ki je tedaj posegel vmes, je dejal Maillyju, da ima speča deklica noge kot prava princeza in da je krasotica. Ker je pa ni videl ob blizu, ni vedel, na kaj so merile opombe gospa.

Pa če bi tudi videl, bi Vaudrey ne spremenil svojega mnenja, tako divna se mu je ta večer zdelala Henrika.

Zaspanost je prekrila njen obraz z otožno bledico, ki jo je delala še bolj privlačno.

Roger je sprva začel piti z namenom, da bo sodeloval v tej pustolovščini razposajencev in da ne bo ostal le gledalec, pozneje pa je spremenil svoje mnenje in »estal. Rekel je Maillyju, da misli oditi.

»Kaj? Oditi menite, ne da bi prisostvovali predstavi? Zdi se mi, da se pripravljate »nova pustolovščina.«

Na mladčeno vzbudbo se je Roger prerinil v prvo vrsto krožka, ki je čakal, da se bo deklica prebudila, milec, da bodo priče zanimivega prizora.

Dewey – bodoči ameriški predsedniški kandidat?

Pri zadnjih guvernerskih volitvah v New Yorku je Dewey zmagal z veliko večino proti demokratskemu kandidatu

Nedavno so bile v Združenih ameriških državah nadomestne volitve v nekaterih zveznih državah. Zanimanje za te volitve je bilo v množicah veliko, dasi se ne da reči, da takšno, kakor je običajno v mirnih časih. Posebno zanimiva je bila volitev guvernerja v državi New York. Tu je dobil večino in bil izvoljen republikanski kandidat Dewey, ki je dobil 2.036.322 glasov proti svojemu nasprotniku demokratu Bennettu, ki je nabral 1.484.886 glasov. Ta izid gre deloma na račun Deweyeve priljubljenosti in popularnosti, delo pa tudi na račun nezadovoljstva množic.

Kdo je Dewey? Mož je bil rojen 24. marca 1902. v državi Michigan, v kraju Owosso. Pred šestnajstim leti se je naselil v New Yorku kot odvetnik. V politično življenje je začel posegati šele l. 1931. Takrat je postal prvi pomočnik v zveznem državnem pravdnstvu. Poseben sloves si je priboril s tem, da je na tem mestu dal brez ozira na nasprotovanja in spletkarenja obsoditi in posaditi na električni stol več kapitalistov, ki so bogateli na zločinski način. Njegov ugled je tako visoko poskočil, da je bil l. 1935. imenovan za posebnega državnega tožilca z nalogo, da odkriva zarote tako imenovanih organiziranih zločincev. Njega štejejo med tiste moške, ki so si pridobili velike zaslugе s tem, da so z železno metlo pomedli z gangsterstvom.

Seveda je znal ta mož, ki si je nabral že lepe simpatije in postal ugleden mož, tako pridobiti denar pretopiti tudi v politično valuto. Imel je navado, da se ni rinil v ospredje, pač pa je rajši tičal v ozadju, vendar pa vztrajno zasledoval svoje

politične načrte. Ko je pred šestimi leti propadel kot republikanski kandidat v New Yorku, se je spet uhnal v svojo odvetniško pisarno, ker je bil dobil od republikancev zagotovilo, da ga bodo pri predsedniških volitvah leta 1940 porinili v ospredje. Toda na strankinem kongresu l. 1940 v Philadelphiji je doživel presenečenje. Druga zakulisna skupina je izbrala neodločnost strankinega vodstva in spravila na kandidatno listo Willkieja, ki je bil znan gospodarstvenik in dober znanec v velebogataških krogih.

Deweyu ni preostajalo drugega, kakor da se je vrgel v svoj poklic in se pripravil na guvernerske volitve. Bil je izvoljen, toda obenem si je dal od republikanske stranke izstaviti zagotovilo, da bo na predsedniških volitvah l. 1944. nastopil kot nesporni kandidat svoje stranke. Tako si je s trdovratnostjo le približal cilju, ki se mu pravi zasesti Belo hišo v Washingtonu.

Demokratje pa so vrgli že sedaj bojna gesla proti Deweyju. Trdijo o njem, da je republikanec in kapitalist starega kova, ki je strašno konservativen in povrh še izolacionistično navdahnjen. Vojni dogodki prihodnjih let bodo odločili, kako bo z Deweyevim kandidatu pri bodočih predsedniških volitvah. Volitve za newyorškega guvernerja so pokazale, da se je množica obrnila stran od demokratov, ker Združene države pod Rooseveltovim vodstvom še niso mogle pokazati nobenega vojnega uspeha. Prav tako se lahko računa, da bi se t množice spet obrnile drugam, če bi Rooseveltova politika imela uspeh.

Rodnost nemškega naroda

se med sedanjo vojno ni zmanjšala, pa tudi umrljivost je mnogo manjša kakor v prejšnji vojni

Prejšnja svetovna vojna od 1914. do 1918. je zmanjšala število sklenjenih zakonskih zvez v Nemčiji za 900.000, s tem pa je padlo število rojstev za tri milijone in pol. K temu je treba dodati še okrog dva milijona padlih in trideset milijona žrtev gladi, katerega je bila kriva blokada. To so bile težke žrtve. Če se pa te visoke številke primerjajo s podobnimi številkami o gibanju prebivalstva v sedanji vojni, pa se dobi drugačna slika. Nemški list »Wirtschaft und Statistik« ugotavlja, da daje današnja vojna v tem pogledu vedrejšo in ugodnejšo sliko.

Sklepanje zakonskih zvez in ustanavljanje novih družin se sedaj ni nikjer omejevalo, pač pa nasprotno pospeševalo. Število sklenjenih zakonov v okviru stare Nemčije je mnogo večje, kakor je bilo pričakovati. V primerjavi z l. 1938. je bilo v prvem letu vojne sklenjenih 204.000 zakonov več, celo v drugem letu vojne je statistika izkazala dvig porok za 81.000. Pa tudi vojna na vzhodu ni pogubonosno vplivala na to. Sicer se je zelo znižala starost novoporočencev, toda to je po mnenju pisca članka v navedeni nemški reviji dober znak, ker je treba iz takšnih zakonov pričakovati mnogo več zaroda.

V prejšnji svetovni vojni je rodnost v Nemčiji silno naglo padla. Že v drugem vojnem letu so ugotovili, da je število novih rojstev padlo v primeri z l. 1914. za 463.000 enot, naslednje leto pa je padlo že za 789.000. Tudi sedanja vojna je naravno zmanjšala število rojstev, vendar pa še dolgo ni tako hudo, kakor pred tridesetimi leti. Za ta pojav je treba iskati vzroke tudi v sedanjem načinu vojskovanja. Novo vojskovanje prinaša hitre operacije in hitre odločitve, zato dobe vojaki večkrat dopust, da lahko obiščejo svoje družine. Tako je mogoče razumeti, da je bilo število rojstev v letu 1940 poskočilo za nekaj tisočev. v lansken. letu, ko je bila zabeležena najnižja številka, pa je padlo le za 11.000 v primeri s prvim letom vojne. Vojna, tako pravijo nemški zdravniki, bo seveda zasekala v pogledu rojstev praznino, toda nekaj let po vojni bo zadostovalo, da se bo primanjkljaj zbral. Zato snujejo vse možne načrte, kako bi po vojni pospešili sklepanje zakonskih zvez in dali družinam čim več gmotnih možnosti, da bi se rodnost čim bolj povečala.

O umrljivosti v sedanji vojni pa pravijo, da ni nič večja, kakor pa je bila v mirnih časih. Sicer se je odstotek malce povečal, vendar tako malo, da ni omenbe vreden. Pač pa je treba omeniti tudi žrtve letalskih napadov. Če bi prišli k številu splošne umrljivosti še te žrtve vojne in zaledju, potem bi se odstotek seveda precej povečal. Toda napadeno bi bilo, če bi to število jemali za temelj izračunavanja splošne umrljivosti, kajti pod tem pojmom se v statistiki razumejo le smrtni primeri takšnih, ki jih je pobrala bolezen, starost ali pa nesreče.

Vojna dela težave tudi avstralski industriji volne

Avstralija je bila zmerom dobra dobaviteljica in izvoznica volne na vse svetovne trge. Toda vojna tudi tej gospodarski panogi ni prizanesla. Že lani so se pojavili glasovi, da se je položaj ovčarjev precej poslabšal. Stanje pa se je še poslabšalo, ko je spomlad nastopila resna nevarnost japonskega vpada v Avstralijo. Severovzhodni del celine je bil v neposredni vojni nevarnosti in zato so lastniki ovčjih farm morali potegniti svoje črede bolj proti jugu in zahodu in bolj v notranjost celine. Toda to preseljevanje ovac brez dvoma ni moglo poteci brez velikih izgub življi. Gospodarski osebni držav so zasledovali razvoj avstralske industrije volne po padcu papirjev raznih avstralskih farmarskih družb. Najbolj so bile udarjene družbe, v katerih je prevladoval angleški kapital. Tako so delnice ene največjih družb za gojitve ovac »Australian Agricultural Company« padle od imenske vrednosti treh funtov na 35 šilingov. Ker pa je treba vedeti, da znašajo rezerve in premoženje te družbe najmanj toliko, kolikor zneso vse delnice, se iz padca vrednosti delnic lahko sklepa, da na lon lonski borzi ne mislijo, da bi se ovčereja v Avstraliji mogla zaznato popraviti, temveč je verjetneje, da se bo še poslabšala. Angleška vlada je zato sklenila, da bo

in pusti vrata spet odprta. Nato jih jaz spet zaprem, misijonar znova zagodnja in naslednji otrok spet ponovi igro. Naši odnosi so torej, toda zaradi vrat, kakor zaradi whiskyja napeti in samo s tesnim skupnim življenjem na majhnem parniku se da pojasniti, da se mi »beli ljudje vsaj pozdravljamo...«

Toda družine Brooker že od začetka vožnje ne bi mogel pogrešati. Naša grešna miza je imela namreč v nekaj meglenih dneh živahno snov za razgovor. Reševali smo računsko uganko, kako spijati na dveh posteljah in na eni zofi v svoji kabini dva odrasčena in šest otrok (najmanj šest jih je). Večkrat smo špičili skozi lino, toda ugotoviti nismo mogli nič drugega kakor vrvi in na njej polno plenice ter majhno koristno emailirano posodo, ki je nesporno predstavljala skupno last otrok.

Mislil, da bi trajalo reševanje te uganke vseh trinajst dni do Seattle, če ne bi naš temeljiti nemški trgovec vprašal ladijskega fanta in dobil avtentično pojasnilo, da ima gnezdo kanarčkov dva med seboj povezana prostora in da so skupno štiri postelje in dve zofi.

Od te ure naprej nismo vedeli niti kaj naj delamo (počasni postane namreč dolgočasno gledati črno-sive valove in belo-sivo meglo), niti o čem naj govorimo (kajti med trgovcem, koncertnim pianistom in svetovnim potnikom je le malo stvari skupnih, ki bi vse zanimale). Odločili smo se, da bomo igrali bridge, toda bridge v troje spet ni pravo.

Tako smo hvaležno pozdravili, ko nas je nemški trgovec (ki je imel otroke rad in je zaradi tega vzdrževal lahke zveze z gnezdom kanarčkov presenetil z novico, da se mali Billy Brooker ne počuti dobro. Gospa Brooker je tožila, da ima motnje v prebavi in je iskala učinkovitega zdravila zoper to.

Ker smo se že šesti dan vozili na »Alabama Maru« (in pri tem še v megli), smo se razveselili slednje izpremembe in smo se z zanimanjem razgovarjali o podrobnostih te bolezni. No, nemški trgovec žal ni mogel vzdržati, da ne bi napotil gospe Brooker k meni. Iz izkustva je vedel, da imam zalogo praškov, ki jo bom gotovo stavil na razpolago. Komaj je to povedal do kraja, se je že približala naša grešna miza (napravila je to z očito nejevoljo) gospa Brooker in me naprosila za omenjeno zdravilo. Billy, da že tri dni ni uporabljal družinskih posodice — je pripovedovala z materinsko prostodušnostjo, med tem ko smo mi zajemali riž s curryjem — in če bi ji morda...

Dal sem ji škatlico, toda nisem je dal rad. Billy je bil posebno neprijeten član tega gnezda, tolst deček z visečimi lici in okroglimi nožicami; skratka zelo nesimpatičen otrok, ki sem ga imel k temu še na sumu, da največkrat pušča odprta vrata. Da bi mu pomagal, mi ni ugajalo. Kljub temu sem dal gospe Brooker škatlico in jo poučil, naj raztopi v vodi en moder in en bel zavojček.

»Ali bo zadostoval en prašek?« je dvomila.

»Vzemite dva,« sem rekel brezskrbno in da bi se je rešil (kajti moj riž s curryjem je začel postajati mrzel).

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

109
Na sredi splava je bila streha iz sirskega škrlata, pod njo so se svetile mize. Tam je bil prostor za Nerona, ki je prišel tja s Popejo in dvorjani. Ko je cesar sedel, so vesla zapljuskala po vodi in splav se je jel premikati po jezeru. Obkolile so ga ladjice in manjši splavi, polni igralč s citrami in plunkami. Njihova rožnata telesa so odsevala v zelenkasti vodi kakor najčudovitejše cvetje

110
Sedli so h gostiji. Od vseh strani je donela godba in klci radosti in veselja. Cesar je imel na eni strani Popejo, na drugi modrijana Pitagora, nasproti sebe pa Petronija, ki ga je pogledal, da bi zvedel njegovo sodbo o veselici. Petronij pa je samo zamahnil z roko rekoč:

»Meni se zdi, gospod, da deset tisoč golih deklet dela manj vtisa kakor ena sama.«

Cesarju pa je plavajoča gostija vendar zelo ugajala, zlasti ko so začeli donosati na mizo jedi in vina toliko in takih vrst, kakor jih svet še ni videl.

volno plačevala po 15% višjih cenah in bo s tem dala zaslužiti avstralskim ovčerejem okrog osem milijonov funtov sterlingov več kakor lani. Seveda je treba pri tem upoštevati škodo, ki so jo črede ovac pretrpele zaradi prisilne selitve na druge pašnike, po drugi strani pa se je tudi življenje v celoti podražilo, kar je pač običajni dogodek v vseh državah, ki so v vojni.

Skrvnostna Kitaška

Billy in zdravilni praški

(Na krovu »Alabama Maru« — Med Japonsko in Sev. Ameriko.)

To kar mrgoli v kabini, poleg moje je preje leglo belih miši, ali gnezdo kanarčkov, kakor kaka družina. Med drugim sem našel tri majhne deklice in enega fantka, ki so bili v najboljšem slučaju porojeni, kakor dvojčki — če že niso bili srečen dobitek četvorčkov. Vsi imajo namreč videz enake starosti. K temu je prištet še zdravilo, kakor poldrugo leto staro punčko in še eno mlajšo, ki bolešno evili in ki ima podobo novorojenčka.

To bi vse lahko bilo. Toda točno ne vem, ni namreč izključeno, da sem tega ali onega otroka spregledal. Drug drugemu so namreč zelo podobni (zamaščen angleški kolonialni tip) in vsi se imenujejo Brooker. Prav tako se imenuje tudi njihov oče Brooker in njihova mati prav tako.

Medtem ko se posamezni otroci ali v parih emerijo, je mama Brooker zaposlena z najmlajšim otrokom, oče Brooker pa z žepnim svetim pismom v črnih platnicah, iz katerega bere svojim malim ali jim celo poje. Da je oče Brooker misijonar, ni razvidno samo iz njegovega zglednega družinskega čuta in že omenjenega žepnega svetega pisma, ampak tudi iz njegovih vodenomodrih oči, ki usmiljeno sijejo in so hkratu skaljene zaradi neprestane užaljenosti.

Njegova užaljenost začenja postajati že javen ožitek, posebno poudarjen s karajočim kašljanjem, kadar naša grešna miza naroči whisky (kar se dogodi prilično pogosto). To našo grešno mizo so zaradi pravičnosti pregnali v najskrajnejši kot jedilnice in še zdaleč ni tako ravnilna, kakor gnezdo kanarčkov v sredini. Pri naši mizi so sedeli števlatelj konservatorija iz Pekinga (vseljen mlad Anglež), nek nemški trgovec, ki je iz Japonske potoval domov in jaz. Če omenim še tretjo mizo, pri kateri je jedel kapitan z nekaterimi japonskimi potniki, sem vam predstavil ves naš mali svet (vsaj vidljive goste, kajti ruski izseljenci so v medkrovju).

Preostane mi torej še ladja, ki naj bi ta naš mali svet v trinajstih hladnih meglenih dneh preplajala iz Yokohame v severnoamerikansko mesto Seattle. Ladja bo to tudi napravila, če se bodo ponovna zagotavljanja kapitana Fujivara izkazala za zanesljiva.

Mala debela »Alabama Maru« ima samo dvanajst kabin na svoji sprehajalni palubi, toda zato poln trehbal bal japonske svije. Zaradi tega dragocenega, toda lahkega tovora plove ladja precej visoko, tako da jo široki nizki pacifiški valovi zibljejo sedaj na desno, sedaj na levo. Vsakokrat, ko se to zgodi, udarjajo vrata sosednje kabine ob svoj lesen okvir.

Nisem živčen, toda, kadar udarjajo vrata dalj časa, grem ven in jih zaloputnem. Misijonar smatra to za osebno žalitev in še nekoristno povrh; kajti prav kmalu gre kak otrok iz prepolne sobice

To je bilo ob sedmih zvečer.

Nato smo igrali bridge dve uri dolgo; prekinila nas je s svojim obiskom le mati, da bi nam sporočila učinek zdravila. Uro kasneje je prišla spet — mi smo se ravno prepirali pri obračunu, pri katerem se pri bridgeju v troje vedno prepira — gospa Brooker z naslednjim poročilom:

»Billy je še vedno zaposlen (materin »še vedno« je zvenel nekam zaskrbljeno).

»Koliko praškov ste mu dali?« sem vprašal nekam potrto, kajti posvetilo se mi je, da je že en prašek dovolj močno sredstvo za odraslega človeka in da je bilo to morda preveč za malega, čeprav debelega dečka.

»Dva,« je odgovorila gospa Brooker, »dva, tako, kakor ste mi svetovali.«

Nato se je obrnila in z zamišljeno gubo med obrvmi odšla nazaj k Billyju, ki je bil neutrudno zaposlen. Mislil, da je bilo to še precej dolgo, kajti v polspanju sem slišal razburjeno letanje sem in tja. Naslednje jutro sem slišal, da družina Brooker ni zatislila niti očesa.

To mi je povedala gospa Brooker sama, ki me je prestregla na potu k zajtrku. Bila je neprespana in je imela tak divji izraz, da sem odprl vrata v bližnjo kopalnico, ki naj bi mi služila kot zaklonišče.

»Morilec!« mi je zabrusila misijonarjeva soproga v obraz. To je zaklala nekam nerazumljivo, ker si je v razburjenju pozabila vložiti zobovje. Toda jaz sem jo razumel kljub temu in sem takoj smuknil v kopalnico.

»Mojilec otrok!« sem slišal še enkrat, toda že za vrati, ki sem jih zapahnil za seboj.

»Billy umira!« Še vedno sedi!« (vsemogočni, enajst ur!). Nato je rekla še marsikaj, kar zame ni bilo razveseljivo in je zaključila z zanesljivim upanjem, da me bo Bog prav tako našel, kakor tudi kaznovalec.

Morda je hotela celo sama izvršiti kazen: zdelo se mi je, da ne manjka mnogo, da bo vlomila vrata in je že s pesmi bila po okvirju. Potem sem slišal, da jo je mož miril in odvedel nazaj v kajuto. Čez kake četrt ure mi je pianist skozi vrata zašepetal, da je Billy prenehal in da je zrak — slikovito povedano — prost.

Splazil sem se k zajtrku in sem se pred prazno misijonarjevo mizo napravil čisto majhnega, ker me je kar najmučnejše opozarjala na mojo krivdo. Kljub vsemu pa je po kratkem času prikakala v jedilnico vsa družina Brooker, vsa. z Billyjem vred. To neje povedano: Billy ni korakal, bolj se je opotekal in še zdaleč ni bil tako tolst, kakor je bil dan prej. Bil je Billy deljen z dvema praškoma in je imel videz praščka iz gumija, kateremu so izpustili zrak.

Toda kljub vsemu: živel je in to je bilo glavno. Kajti čeprav nisem preveč občutljiv, vendar ne bi rad, da bi me imenovali »morilec otrok«.